

confecit exercitum, quem furori M. Antonii opponeret, quam quisquam hoc eum cogitare suspicaretur? Magni honores habiti sunt Cn. Pompejo, quum esset adolescens, et quidem jure; subvenit enim rei publicæ; sed et ipse ætate multo robustior, et militum ducem quærentium studium paratius, et ipsum belli genus aliud erat. Non enim omnibus Sullæ causa grata erat: declarat multitudo proscriptorum, tot municipiorum maximæ calamitates. Cæsar autem multis annis minor veteranos, cupientes jam requiescere, armavit; eam complexus est causam, quæ esset senatui, quæ populo, quæ cunctæ Italiæ, quæ dis hominibusque gratissima. Et Pompejus ad Sullæ maximum imperium victoremque exercitum accessit; Cæsar se ad neminem adjunxit, ipse princeps exercitus faciendi et præsidii comparandi fuit. Pompejus adversariorum partibus agrum Picenum²⁾ habuit inimicum; Cæsar ex Antonii amicis, sed amicioribus libertatis, contra Antonium confecit exercitum. Pompeji opibus Sulla regnavit; Cæsaris præsidio Antonii dominatus oppressus est. Demus igitur imperium Cæsari, sine quo res militaris administrari, teneri exercitus, bellum geri non potest; sit pro prætore: qui honos quamquam est magnus illa ætate, tamen ad necessitatem rerum gerendarum, non solum ad dignitatem valet.

¹⁾ exitum non habet: fører ikke til noget Maal. ²⁾ I ager Picenus havde Pompejus store Godser og ypperlige Forbindelser, saa at det faldt ham let dér at faa den Hær samlet, som han tilførte Sulla. Cæsar fik nogle af Antonius's Legioner til at svigte ham og træde i Tjeneste hos sig.

i. Tillægsexamen i Følge Bekj. 22. Maj 1874.

Ingen indstillede sig til denne Examen i Aaret 1893—94.

V. Prisopgaver.

Til Besvarelse af de for Aaret 1892—93 af Universitetet udsatte 13 Prisopgaver *) indkom i Aaret 1893—94 otte Afhandlinger, nemlig 1 lægevidenskabelig, 3 filosofiske, 1 historisk, 1 østerlandsk-filologisk, 1 matematisk og 1 fysisk, hvorhos der i dette Aar indkom 1 Afhandling som Besvarelse af den i Aaret 1891 udsatte naturhistoriske Prisopgave**). Af disse Afhandlinger fandtes den lægevidenskabelige, den ene af de filosofiske, den historiske, den matematiske, den fysiske og den naturhistoriske værdige til Prisen. Den østerlandsk-filologiske Afhandling tilkjendtes der Accessit.

Forfatterne fandtes at være:

Af de prisbelønnede Afhandlinger:

Assistent ved Universitetets fysiologiske Laboratorium, Cand. polyt. *A. Jacobsen*, af den lægevidenskabelige,
 Stud. mag. *C. William Thalbitzer*, af den filosofiske,
 Stud. mag. *C. C. Clausen*, af den historiske,
 Cand. mag. *A. S. Bang*, af den matematiske,
 Docent ved den farmaceutiske Lærestalt, Cand. pharm. & polyt. *V. Chr. Neuhaus*, af den fysiske,
 Stud. mag. *August Mentz*, af den naturhistoriske.

Af den Accessit tilkjendte Afhandling:

Stud. mag. *J. S. Crone Jensen*.

*) Univ. Aarb. f. 1892—93 S. 181.

**) Univ. Aarb. f. 1891—92 S. 1083.

Vedkommende Censorers Bedømmelser af de indleverede Afhandlinger lyde saaledes:

I. *Den lægevidenskabelige Afhandling.* Som Besvarelse af den lægevidenskabelige Prisopgave for 1892—93: »Der ønskes en Undersøgelse af de i Blodet indeholdte reducerende Substanters Natur og Mængdeforhold« er indkommet en Afhandling med Motto: »La nutrition des êtres vivants est si complexe et encore si peu connue, qu'il n'est pas étonnant qu'autour de ces phénomènes se soient accumulées des notions fausses, des expériences imparfaites ou incomplets avec des apparences contradictoires, qui jettent dans le plus grand embarras ceux qui veulent en tirer une conclusion précise (Bernard).«

Forfatteren har væsentlig koncentreret sine Undersøgelser om et enkelt Punkt af særlig Vigtighed, nemlig om Beskaffenheden og Mængden af de Substantser i Blodet, som uden at være Druesukker virker reducerende. Han paaviser, at disse Substantser findes i meget vexlende Mængde og undertiden udgjøre en saa betydelig Del af de samlede reducerende Stoffer, at det ved Bestemmelsen af Blodets Sukkerindhold er absolut nødvendigt at skænke dem en særlig Opmærksomhed, hvad der saa godt som gjennemgaaende ikke er sket ved tidligere Undersøgelser. Den væsentligste af de nævnte Substantser stemmer i sine Reaktioner overens med det allerede tidligere af Baldi i Blodet paaviste Jecorin; Forfatteren giver vigtige Bidrag til Oplysning om dette Stofs Egenskaber, idet han i Særdeleshed behandler Betingelserne for dets Gjæring og dets Forhold overfor de forskellige Reagenser, der i Regelen benyttes til Albuminstoffernes Udfældning af Blodet, førend Sukkerbestemmelsen foretages. Disse Undersøgelser ere saa meget mere af Interesse, som det herigjennem lykkes Forfatteren at paavise Grunden til flere af de Uoverensstemmelser, der findes i tidligere Angivelser om Blodets Sukker.

Afhandlingen indledes af en grundig historisk Oversigt; Forfatteren behandler her med Rette særlig de Omstændigheder, der have ført til, at der i de fleste tidligere Arbejder ikke er taget tilstrækkeligt Hensyn til de fra Druesukkeret forskellige reducerende Substantser i Blodet; det forekommer os dog, at dette Afsnit mangler en Indledning, hvori Læseren kunde blive oplyst om de Synspunkter, som have været ledende for den historiske Behandling af Spørgsmaalet, og som man nu først bliver bekendt med gjennem Afhandlingens sidste Afsnit, der omhandler Forfatterens egne Undersøgelser; ogsaa paa andre Punkter kunde Fremstillingen ønskes mere gjennemarbejdet. Imidlertid ere de Bidrag, Forfatteren giver til Læren om Blodets reducerende Substantser, saa væsentlige, og Afhandlingen vidner i det hele om saa megen videnskabelig Evne, at vi finde den fuldt værdig til at belønnes med Guldmedaillen.

Kjøbenhavn, i Marts 1894.

Christian Bohr.

Chr. Gram.

II. *De filosofiske Afhandlinger.* Som Besvarelser af den filosofiske Prisopgave for 1892—93: »Autoritetsforholdets Væsen og ethiske Betydning« er der indkommet tre Afhandlinger.

Den af disse Afhandlinger, som har til Motto: »Mester, hvad skal jeg gjøre?« og som paa Grund af Forfatterens Sygdom ikke er bleven helt færdig, vidner om en stærk personlig Betagethed af det Problem, der er stillet, hvorimod den filosofiske Gjennemarbejdelse af det er meget mangelfuld. Arbejdet er mere en Række af ofte smukt formede og af varm Stemning baarne Aforismer end en sammenhængende Undersøgelse. De historiske Karakteristiker, Forfatteren giver, ere kun skizzerede og ere i Regelen ikke byggede paa Kildestudium. Skjønt Afhandlingen interesserer ved den Personlighed, der føles gjennem den, se vi os derfor ikke i Stand til at tildele den nogen Pris.

Heller ikke den Afhandling, der har til Motto: *Καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι* etc., kunne vi tilkjende nogen Belønning.

Den indeholder adskillige gode og forstandige Bemærkninger, især hvad Autoritetsforholdet i dets simpleste Former angaar. Derimod savnes en indgaaende psykologisk Analyse af Autoritetsforholdets højere Former, ligesom ogsaa Forfatterens historiske Grundlag her er højst mangelfuldt. I sine afsluttende Betragtninger viser Forfatteren en paaskjønnelsesværdig Selvstændighed, en Stræben efter at gaa sin egen Vej. Men det er ikke lykkedes ham at naa til Klarhed og Konsekvens. Naar han delvis optræder som Apologet for den paa det absolute Autoritetsprincip grundede Ethik, bliver dette ham kun muligt ved en Omfortolkning af denne Ethik, saaledes at han kommer til at forsvare noget andet end det, der egentlig er Gjenstand for Debat.

Den tredje Afhandling, hvis Motto er: »Errare humanum est«, udmærker sig ved en gennemført psykologisk Analyse af Autoritetsforholdet og af de Følelser, det i sine forskjellige Former dels fremkalder, dels støtter sig til. Skjønt Forfatteren af og til henfalder til en vis Skematiseren, røbe hans Udviklinger dog virkelig Indtrængen i Problemet og klar Opfattelse af dets forskjellige Sider. Han fremhæver med Tydelighed og Styrke baade de Betingelser, paa hvilke Autoritetsforholdets Bestaaen og Værdi bero, og den baade faktiske og ethiske Begrænsning, dets Betydning er underlagt. Særligt vellykket er hans Undersøgelse af Autoritetsprincipets Forhold til de personlige Forskjelligheder og til den stadigt fremskridende Udvikling. Skjønt der ved Siden heraf findes mindre vellykkede Partier i Afhandlingen (som f. Ex. Afsnittet om Autoritetsforholdets historiske Udvikling), mene vi dog, at Afhandlingen som Helhed fortjener at belønnes med Medaillen.

Kjøbenhavn, den 3die Marts 1894.

H. Høffding.

K. Kroman.

III. *Den historiske Afhandling.* Som Besvarelse af Universitetets Prisspørgsmaal i Historie for 1892—93: »en Karakteristik af Edmund Burke som Statsmand og Taler« er der indkommet en Afhandling med Motto: »La vraie science et la vraie étude de l'homme c'est l'homme« (Charron). Denne Afhandling er skreven med stort Liv; der er Flugt, paa sine Steder endog ligefrem Veltalenhed i Fremstillingen, og den Varme, hvormed Forfatteren omfatter Burkes Personlighed uden dog at være blind for hans Ensidighed, gjør et tiltalende Indtryk. Arbejdet vidner desuden om et godt og fyldigt Kjendskab ikke blot til Burkes Skrifter, men ogsaa til Datidens Forhold og Udvikling baade i England og i Frankrig. Det maa endvidere anses for heldigt, at Forfatteren, efter at have ført Skildringen af Burkes Liv frem indtil hans begyndende Statsmandsvirksomhed, derpaa tager som Grundlag for den senere Fremstilling en Skildring af Burkes Personlighed og hans Principer, af det dobbelte i hans Natur, det irske og det engelske Element, paa den ene Side hans strængt ethiske Synsmaade, hans Lidenskabelighed og stærke Fantasi, paa den anden Side det konservative hos ham, hans Uvillie imod absolute Retsstandpunkter og Forkjærlighed for at gaa ud fra det positivt historisk givne.

Selv om Opfattelsen af Burke som Statsmand og Taler egentlig ikke frembyder noget nyt, maa det erkjendes, at Forfatteren har behandlet sit Æmne paa en tilfredsstillende Maade, og at Planen for hans Arbejde ikke opfordrer til større Udsættelser. Derimod er Fremstillingen altfor bred og fuld af unyttige Gjentakelser, og Forfatteren har paa flere Steder f. Ex. ved Skildringen af den engelske Veltalenhed før Burke, ligesom ogsaa af Englands indre Udvikling i det 18de Aarhundrede og fremfor alt i Fremstillingen af Frankrig, som det var før Revolutionen, meddelt en Mængde ganske overflødig Detail, der tilmed er velkjendt fra nyere let tilgængelige Skrifter. Sproget er ofte skjodesløst, og Forfatteren har en vel stor Tilbøjelighed til Fraser. Disse Mangler kunne imidlertid ikke overskygge det meget gode,

der findes i Afhandlingen, hvorfor vi ikke nære Tvivl om, at den fortjener at belønnes med Guldmedaillen.

Kjøbenhavn, i Marts 1894.

E. Holm.

Johannes Steenstrup.

Kr. Erslev.

IV. *Den østerlandsk-filologiske Afhandling.* Som Besvarelse af Prisopgaven i semitisk-østerlandsk Filologi for 1892—93 er indsendt en paa Latin skreven Afhandling under Titel: »de propositionibus relativis linguarum Hebraicæ et Arabicæ«. Forfatteren udviser i dette Spørgsmaals Behandling Selvstændighed i Benyttelsen af sin vigtigste Kilde H. Ewald's Grammatik der hebr. Sprache, — hvis 8de Udgave af 1870 burde have været benyttet i Stedet for den 7de fra 1863, — og en ret god Oversigt over de semitiske Sprogs indbyrdes Forhold og Udvikling. Da imidlertid den hele Fremstilling er meget kortfattet og abstrakt, idet den mere indeholder en almindelig Beskrivelse af den semitiske Sætnings-Dannelse, end en Behandling af det helt udviklede Sprogs, navnlig det arabiskes, forskellige Maader at udtrykke denne Art Sætninger, desuden ikke er fri for enkelte væsentlige Fejltagelser, kunne vi ikke tildele Forfatteren Prisedaillen, men undlade ikke at opmuntre ham til Fortsættelse af disse Studier, hvortil han synes oplagt, ved at tilkjende ham Accessit.

Kjøbenhavn, den 27de Februar 1894.

A. F. Mehren.

Vilh. Thomsen.

V. *Den matematiske Afhandling.* Af den af Universitetet for 1892—93 udsatte Prisopgave i Matematik: Taltheoriens Udvikling i den første Halvdel af det nittende Aarhundrede, er der indkommet en Besvarelse med Motto: Das Studium der herrlichen Geisteserzeugnisse unseres unsterblichen Gauss o. s. v.

Besvarelsen viser, at Forfatteren er fuldstændig Herre over sit Stof, og at han har et grundigt Kjendskab til den taltheoretiske Litteratur i det behandlede Tidsrum, saa at der næppe er noget Arbejde af Betydning, der er undgaaet hans Opmærksomhed. Det fremgaar ogsaa af den hele Behandling, at Kjendskabet hertil er vundet ved direkte og indgaaende Studium af de store Forfatteres originale Afhandlinger.

Nægtes kan det dog ikke, at der savnes adskilligt i Retning af Bearbejdelse af det vundne Stof, end sige Henførelse til omfattende Synspunkter, og at Fremstillingen er tør og ensformig, saa Hovedpunkterne ikke altid hæve sig tilstrækkeligt op over det mindre væsentlige.

Paa Grund af Gjengivelsens Fuldstændighed og Paalidelighed anse vi dog det indkomne Arbejde for en saadan Besvarelse af den stillede Opgave, som fortjener den udsatte Pris.

Kjøbenhavn, den 5te Februar 1894.

Julius Petersen.

Thiele.

H. G. Zeuthen.

VI. *Den fysiske Afhandling.* Som Besvarelse af Universitetets Pris-spørgsmaal for 1892—93 i Fysik og Kemi: »At undersøge de fysiske Forhold ved Frysning af Blandinger af Glycerin og Vand« er der indleveret en Afhandling med Motto: »Mange Bække smaa gjør en stor Aa«. Forfatteren har, næst efter at have givet en Oversigt over ældre Arbejder, væsentligt indskrænket sig til at undersøge Frysepunkt-fænomenet for Glycerinopløsninger. Denne experimentelle Undersøgelse er imidlertid ført i betydelig Udstrækning og maa, paa Grund af dens vanskelige Natur, have fordret megen Tid. Det er derfor ikke saa forunderligt, at Forfatteren ikke har inddraget andre fysiske Forhold i Undersøgelsen, thi ogsaa Vægtfyldebestemmelser vilde have krævet en forholdsmæssig lang Tid paa Grund af Opløsningernes store Seighed og ringe Varmeledningsevne. Man kunde have ønsket, at Forfatteren havde sammenstillet Resultaterne af de experimentale Undersøgelser i en mere udførlig Form og derved gjort dem lettere over-skuelige, men det er aabenbart, at det har skortet ham paa Tid; muligvis har Opgaven været for omfangsrig.

Det forekommer os saaledes at være uimodsigeligt, at Forfatteren fortjener Aerkjendelse for det Resultat, han har opnaaet, og vi ere enige om, at der, uanset det ufuldstændige i Besvarelsen, er god Grund til at indstille, at Afhandlingen belønnes med Guldmedaillen.

Kjøbenhavn, den 2den Marts 1894.

Julius Thomsen. S. M. Jørgensen. C. Christiansen.

VII. *Den naturhistoriske Afhandling.* Som Besvarelse af den i Aaret 1891 udsatte naturhistoriske Prisopgave: »Giv en Skildring af Vegetationen paa de med Lyng og lynglignende Planter (Calluna, Erica, Empetrum) bevoxede Steder i Danmark; søg endvidere at paavise, hvad der betinger denne Vegetations Forskjelligheder paa de forskjellige Lokalteter, og hvor vidt de fremherskende eller karakteristiske Arter i morfologisk, anatomisk eller rent biologisk Henseende ere tilpassede til Naturforholdene« er der indkommet en Afhandling. Den er 290 Sider 4to og ledsages af 22 Tavler med mest anatomiske Figurer, et Herbarium og 6 Mapper med omtrent 120 anatomiske Præparater samt et Kort; dens Motto er: »Irrthum verlässt uns nie; doch ziehet ein höher Bedürfniss — Immer den strebenden Geist leise zur Wahrheit hinan«.

Forfatteren har med stor Flid dels gjort floristiske Studier i de forskjelligste Dele af Landet, dels foretaget en Mængde morfologiske, anatomiske og biologiske Undersøgelser. Hans Præparater og Tegninger ere smukt udførte, rigtigt forstaaede samt i det hele korrekte. Af den store og meget spredte Litteratur har han i alt Fald faaet det vigtigste samlet. Vi se ikke rettere, end at ved en anden Ordning af Stoffet vilde Afhandlingen have vundet i Korthed, Klarhed og Interesse. At Forfatteren skulde have magtet at besvare flere særdeles vanskelige Spørgsmaal, som syssel-sætte Forskningen, kunde ikke ventes; de kunne næppe endnu løses, men kun belyses, og hertil har han leveret værdifulde Bidrag. Han har et aabent Øje for disse Spørgsmaal og deres Vanskelighed og er naaet saa langt, som man med Billighed kan forlange. Afhandlingens svageste Side er Spørgs-maalet om Forskjellighederne i de Naturforhold, under hvilke Lyngvegetationen kommer til Udvikling og faar forskjelligt Præg. Han ser vel, f. Ex., hvilken eminent Rolle Vandet spiller, men han vover sig ikke i Kast med selvstændige Undersøgelser paa dette Omraade, skjønt det vistnok ikke havde været uoverkommeligt at belyse Forholdene ved Maalinger af Luftens Mætningsdeficit og især af Grundvandets Stand; nu maa han bygge paa det Indtryk, som et almindeligt, tænksonst Skjøn giver, foruden den sparsomme Litteratur.

Til trods for disse Mangler nære vi ikke Tvivl om, at Afhandlingen, der er skreven i et let og klart Sprog, og som har krævet betydeligt Arbejde og mange Udgifter bl. a. til Rejser, paa Grund af sin Rigdom paa selvstændige Iagttagelser og sin hele sunde og forstandige Behandling af Spørgsmaalene er fuldt værdig til at belønnes med Guldmedaillen.

Kjøbenhavn, i Marts 1894.

Eug. Warming. Chr. Lütken.

De for Aaret 1893—94 udsatte Prisopgaver vare:

1. *Theologi.* At undersøge Krønikebøgenes Værdi som Kilde til Israels Historie i Kongetiden. 2. *Lovkyndighed.* Der ønskes en Fremstilling efter dansk Ret af Begrebet personlig Myndighed i dets Udvikling fra og med Chr. Vtes Lov. 3. *Statsvidenskab.* En Fremstilling og Vurdering af den i de senere Aar rundt om i Europa fremkomne Tilbøjelighed til en mere udstrakt Anvendelse af Stats- og Kommunemonopoler i fiskalt Øjemed. 4. *Lægevidenskab.* Der ønskes en Fremstilling af Hjertets Perkussionsforhold for sunde og syge, med en speciel, paa egne Undersøgelser støttet Redegjørelse for den saakaldte »afdæmpede Perkussion« og dennes Betydning. 5. *Filosofi.* Der ønskes en Undersøgelse af de æsthetiske Følelsers

Natur og en Bestemmelse af deres Omraade. 6. *Æsthetik*. Hvilken Berettigelse tilkommer der den symbolske Fremstilling i Digtekunsten, og hvilke ere dens Grænser? 7. *Historie*. En Fremstilling af Stænderforsamlingernes Historie i Danmark indtil 1660 og en Paavisning af deres Betydning. 8. *Klassisk Filologi*. Exponatur de discriptionibus populi Attici adhibitis præcipue inscriptionum testimoniis. Der ønskes en Fremstilling af det attiske Folks forskjellige Inddelinger, saaledes at der tages særligt Hensyn til de Oplysninger, der ere fremkomne i Indskrifterne. 9. *Østerlandsk Filologi*. At give en Karakteristik af den i det indiske Drama forekommende Figur Vidúshaka, sammenholdt med tilsvarende Figurer i andre Litteraturer. 10. *Nordisk Filologi*. Ordforraadet i Holbergs danske Skrifter sammenlignet med det nu brugelige. 11. *Engelsk Filologi*. Hvilke Bidrag kunne levende engelske Almuesmaal give til Besvarelsen af Spørgsmaalet om det engelske Rigsmaals Oprindelse og Hjemstavn? 12. *Mathematik og Astronomi*. Der ønskes saavel en antalgeometrisk som en analytisk geometrisk Undersøgelse af de geometriske Steder for Skæringspunkterne mellem, og af Indhyllingskurverne for Fællestangenterne til saadanne firdobbelt rørende Keglesnit til en Kurve af fjerde Orden, som i samme eller forskellige Systemer svare entydig til hinanden. Resultaterne anvendes særlig, dels paa bicirkulære Kurver af fjerde Orden, dels paa Kurver sammensatte af to Keglesnit. 13. *Kemi og Fysik*. Der ønskes en paa Forsøg støttet kritisk Undersøgelse af de foreslaaede Metoder til Adskillelse af Strontian og Kalk i vexlende Forhold og en paa denne Undersøgelse bygget, i Laboriet praktisk anvendelig Fremgangsmaade til Fremstilling af rene og særlig calciumfrie Strontiumforbindelser. 14. *Naturhistorie*. Af den danske Ferskvandsfauna er der endnu adskillige Afsnit, som ikke ere tilstrækkelig oplyste. Dette gjælder saaledes om det ferske Vands Mideformer, Kopepoder og Ostrakoder, om dets Bryozoeer, Hjuldyr og Spongazoeer. Der ønskes derfor en paa selvstændige Indsamlinger og Studier grundet tidssvarende Redegjørelse saavel i faunistisk som i biologisk Henseende for en Del af det danske Ferskvands Dyreliv, omfattende efter eget Valg enten de 3 første eller de 3 sidste af de nævnte Dyregrupper. Med Besvarelsen maa følge de til Dokumentationen nødvendige Præparater og Tegninger.

VI. Akademiske Promotioner.

I Aaret 1893—94 have otte Videnskabsmænd erhvervet Doktorgraden, nemlig en den juridiske, fire den medicinske og tre den filosofiske Doktorgrad.

I Anledning af Drs. kongelige Højheder Kronprins Christian Frederik Wilhelm Carls og Kronprinsesse Louise Josephine Eugenie's Sølvbryllup den 28de Juli 1894 proklameredes derhos tredive Videnskabsmænd som Æresdoktorer ved Kjøbenhavns Universitet, nemlig fire som Doctores theologiæ, sex som Doctores juris, syv som Doctores medicinæ og tretten som Doctores philosophiæ.

Cand. med. & chir. *Holger Rasmus Hansen Jacobæus* (Lægeexamen i Januar 1890) forsvarede den 23de September 1893 sin for den medicinske Doktorgrad skrevne Afhandling: »Om periferer Neutriler ved kronisk Alkoholisme. En klinisk Studie«. Paa Embeds Vegne opponerede Professorerne, Dr. C. M. Reisz og Dr. C. G. Lange, af Tilhørerne Reservelæge ved Skt. Johannes Stiftelsen, Dr. P. J. Chr. Dethlefsen. Professor, Dr. A. Stadfeldt styrede Handlingen i Decani, Professor, Dr. C. G. Langes Sted. Graden meddelt den 3die Oktober 1893.